

Nordland fylkeskommune
Seksjon plan og miljø,
Fylkeshuset, 8048 Bodø

Fauske, 19.12.2018

Høringsuttalelse til Regional plan – Bærekraftig forvaltning av vannkraft i Nordland

Viser til høringsbrev datert 11.10.2018, og høringsfrist 19.12.18.

Følgende organisasjoner har sluttet seg til uttalelsen:

Norsk Ornitologisk Forening Nordland (NOF Nordland)
Polarsirkelen Friluftsråd
Naturvernforbundet i Nordland og lokallaget i Salten
Norges Jeger- og Fiskerforbund Nordland (NJFF Nordland)
Bodø og Omegns Turistforening (BOT)

FNF Nordland takker for et vel gjennomført planprosess der FNF Nordland fikk delta i prosjektgruppa og komme med innspill underveis.

Planen er en revisjon av *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*. Den reviderte planen omhandler også alle vannkraftverk og vilkårsrevisjoner, i tillegg er det et større fokus på samfunnsnyttene og samlet belastning.

Vi mener planforslaget har mye bra innhold men at det er noe svakt når det gjelder krav til miljøforbedringer ved vilkårsrevisjoner. De store vannkraftverkene skulle i sin tid forsyne industrien, infrastruktur og husholdninger med strøm. Med dette fulgte tap og fragmentering av leveområder for planter og dyr og reindrift. I tillegg ble viktige kvaliteter for friluftsliv og andre brukerinteresser sterkt redusert.

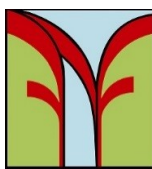
I dag er situasjonen den at Nordland har et stort overskudd av kraft og med god forsyningssikkerhet. Flaskehalsen i overføringsnettet gjør at ny kraft ikke kan eksporteres. Vi mener derfor at det ikke er behov for ytterligere kraftutbygginger nå. Ny kraftproduksjon må heller skje gjennom tiltak som oppgradering og opprusting av gamle kraftverk. Samtidig må det rettes opp i miljøkonsekvensene disse medfører gjennom en revisjon av konsesjonsvilkårene. Den store utfordringen ligger i kjøremønsteret for de store reguleringene og av kraftverkene. Økt «effektkjøring» fører til hyppige, raske endringer av vannføringen og vannstanden i vassdragene, langt utenfor de naturlige hydrologiske prosesser. Derfor må det stilles krav til at kraftverk kjøres med hensyn til miljøforholdene.

Som det pekes på i planforslaget er kraftoverskuddet i Nordland en av de store utfordringene. Den regionale planen viser derfor hvilken retning som er best for å nyttiggjøre seg av overskuddskrafta. Ny produksjon kan komme om krafta kan nyttes kortreist, slik planen skisserer. Og det bør i første rekke skje gjennom oppgradering og opprusting av gamle kraftverk, samtidig som at det rettes opp i de

---

Forum for natur og friluftsliv i Nordland

Eiaveien 5, 8208 Fauske
nordland@fnf-nett.no / 90 80 61 46
www.fnf-nett.no/nordland
Org. nr.: 983267998

forum for
natur og
friluftsliv
Nordland

negative konsekvensene disse utbygginger har hatt for natur, reindrift og friluftsliv. FNF Nordland mener det er viktig at planen ser *muligheter* fremfor *utfordringer* med kraftoverskuddet.

For å nå *målene* (kapittel 2) er det blant annet utarbeidet *forventninger til konsesjonssøknader* (kapittel 3.5). Vi mener det er viktig at det også settes krav og forventninger til vilkårsrevisjonene. Vilkårene for gamle kraftverk må moderniseres og konsesjonene må oppdateres slik at de samsvarer med moderne konsesjoner. Også revisjonsprosessene må forbedres og vi støtter det som står i kapittel 4.5 hvor dette trekkes frem, samtidig som at det i *handlingsprogrammet* er ført opp gode tiltak med fokus på prosessen. Erfaringer fra Skjomen i Narvik og reguleringene av Ranavassdraget og Bjerka-Plura i Rana og Hemnes kommuner viser behovet for gode prosesser med reell medvirkning. Kommunene har stilt flere krav og forventninger til at det rettes opp i miljøbelastningene som disse utbyggingene og reguleringene har medført, noe som i utgangspunktet er totalt avvist av regulanten.

Den regionale planen skal sikre en «*bærekraftig ressursforvaltning og legge til rette for samfunnsnyttig vannkraft der hvor konsekvensene for miljø- og arealbruksverdier er akseptable*» (jf. planens mål, nr. 1). FNF Nordland har i den sammenheng noen konkrete forslag til mål, strategier og forventninger som vi mener ytterligere vil styrke planen og klargjøre prioriteringene i vannkraftplanen for Nordland.

(Endringer og tilføyelsene er skrevet i kursiv)

Side 6, kapittel 1 Innledning og bakgrunn

Tilføyelse 1. avsnitt, første setning:

Nordland er et av Norges største kraftfylker og har et betydelig kraftoverskudd, 6 TWh av en samlet produksjon på 16 TWh.

Nytt 3. avsnitt:

Ny energipolitikk med økt krafteksport, balansekraft for sol- og vindkraft i EU og flere utenlandskabler vil påvirke natur og samfunn i Norge gjennom:

- *økt effektkjøring vil påvirke vassdragsnaturen*
- *mer behovet for kraftnettutbygging til krafteksport*
- *nye arealbeslag for ny kraftutbygging for å erstatte krafteksporten til EU og England*

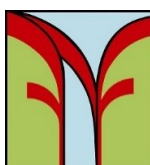
Rammeplan for vindkraft viser også hvordan vindkraft er tenkt bygd ut for å erstatte eksport av vannkraft. Vindkraft skal fases inn i den norske strømforsyning. Dette fører også til økt effektkjøring av vannkraftverkene, og vil påvirke fiskeførende elvestrekninger negativt.

Side 9, kapittel 2. Mål

Kapittelet inneholder planens mål og er sentral i hvilken retning Nordland skal ta og det er listet opp mange gode og aktuelle mål.

Nytt punkt (mål):

- *Prioritere oppgradering av gamle turbiner og vannveier slik at kraftproduksjonen kan økes og miljø- og vanntilstanden forbedres.*

Side 10, kapittel 3. Planbestemmelser, retningslinjer og forventninger

Kapittelet inneholder regionale planbestemmelser, retningslinjer for vurdering av konfliktnivå i vannkraftsaker og forventninger til konsesjonssøknader. Kapittelet vil gi føringer for behandling av vannkraftsaker i Nordland.

Side 11, kapittel 3.1 Regional planbestemmelse for Nasjonale laksevassdrag

Det er utarbeidet regionale planbestemmelser for vernede vassdrag og for nasjonale laksevassdrag i Nordland.

***Tilføyelse:** Det skal ikke tillates vannkraftutbygginger som påvirker anadrom strekning i Nasjonale laksevassdrag i Nordland. Ved revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringer i anadrome laksevassdrag skal miljø- og vanntilstanden forbedres.*

Side 12, kapittel 3.2 Overordnede retningslinjer

Dette er retningslinjer for vurdering av alle saker om konsesjonspliktig vannkraft, inklusive søknader om bygging av ny vannkraft og saker knyttet til revisjon, utvidelse og opprusting av eksisterende vannkraftverk.

Tilføyelse punkt 2:

2. Opprusting og utvidelse som bidrar til økt produksjon av fornybar energi i eksisterende vannkraftverk prioriteres. *God miljø- og vanntilstand skal oppnås. Det forutsettes at manøvreringsregimet tilpasses de økologiske forhold for gyte-, oppvekst- og næringsforhold.*

Tilføyelse punkt 5:

5. Tiltak som kan samlokaliseres med akvakulturanlegg, vannverk eller annen næring som benytter samme vannuttak prioriteres. *Det forutsettes at næringene driver bærekraftig uten miljøpåvirkninger.*

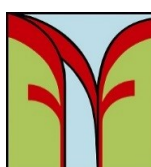
Andre merknader til kapittelet

Vi har noen kommentarer til mål nr. 10. *Tiltak som forringer eller forhindrer oppnåelse av miljømål fastsatt i Regional plan for vannforvaltning i vannregion Nordland og Jan Mayen prioriteres ikke.*

FNF Nordland mener dette en viktig planretningslinje. Vannkraft er en av de viktigste påvirkningene på vannforekomstene og det er helt nødvendig med nye tiltak og vilkår for å bedre miljøtilstanden i utbygde vassdrag. Revisjon av konsesjonsvilkår vil i denne sammenheng være viktig bidrag til miljømåloppnåelse i Ranavassdraget, Bjerka-Plura og i Skjoma, som er blant de mest omfattende utbyggingene. Disse er nå under en revisjonsprosess. Resultatet av revisjonen vil ha betydning for andre vilkårsrevisjoner fremover. Vannkraftplanen må derfor, i tillegg til å ha mål om oppnåelse av miljømål i vannforvaltningsplanen, rette krav og forventninger til de nevnte vassdragene og de andre vassdrag som er prioritert (kategori 1.1) i den regionale vannforvaltningsplanen.

Side 13, kapittel 3.3 Tematisk retningslinjer

Dette er retningslinjer for vurdering av søknader om bygging av små vannkraftverk. I retningslinjene brukes begrepene stor og middels verdi for å forenkle begrepene «nasjonal og vesentlig regional verdi» og «regional verdi».

FNF Nordland mener det kunne vært en ideelt at de tematiske retningslinjene i vannkraftplanen også skal benyttes i behandlingen av øvrige saker, eks. større vannkraftverk.

C. Sammenhengende naturområder

Punkt C1. Det skal *ikke tillates* utbygging som medfører en betydelig reduksjon av sammenhengende naturområder med urørt preg, eller bryter intakte naturkorridorer mellom større naturområder.

Endres til:

«Det skal *ikke tillates* utbygging som medfører en reduksjon av sammenhengende naturområder med urørt preg, eller bryter intakte naturkorridorer mellom større naturområder».

Side 14, D. Fisk og fiske

D1. I sideelver i nasjonale laksevassdrag som ikke er lakseførende skal man være *restriktiv* med å tillate utbygging og det må dokumenteres at laksens gyte og oppvekstforhold i hovedelven ikke påvirkes i vesentlig grad

Endres til:

D1. I sideelver i nasjonale laksevassdrag som ikke er lakseførende skal man være restriktiv med å tillate utbygging og det må dokumenteres at laksens gyte og oppvekstforhold i hovedelven ikke påvirkes.

D2. I anadrome vassdrag skal man være *restriktiv* med å tillate utbygging som endrer naturlig vannføring, vanntemperatur, vannkvalitet eller vandringsforhold på strekninger med laks, sjørret og/eller sjørøye.

Endres til:

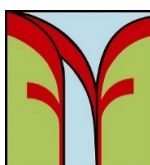
D2. I anadrome vassdrag skal det *ikke tillates* utbygging som endrer naturlig vannføring, vanntemperatur, vannkvalitet eller vandringsforhold på strekninger med laks, sjørret og/eller sjørøye.

Side 22, kapittel 4.3 Samfunnsnytte

Tilføyelse 3. avsnitt:

Med samfunnsnytte menes tilfeller der kraftverkets produksjon, magasin, effektkapasitet og reguleringsmuligheter bidrar til:

- 0-alternativet utredes - Er det behov for kraftutbyggingen og hvordan er linjekapasiteten?
- Forsyningsikkerhet og fleksibilitet
- Flomvern i utsatte områder
- Vinterproduksjon
- Skatteinntekter
- Lokal og regional verdiskaping
- Etablering av ny industri nær der kraften produseres, kortreist kraft
- Elektrifisering av sektorer med store klimautslipp

- Verdifull infrastruktur

Merknad

FNF Nordland mener at det å verne om gjenværende, inngrepsfri vassdragsnatur for fremtiden også har stor samfunnsnytte og vi ber om at også dette implementeres i kapitlet, primært som et nytt punkt.

Side 22, kapittel 4.4 Samlet belastning

Tilføyelse 2. avsnitt:

Konsekvensene av hvert enkelt vannkraftverk må derfor sees i sammenheng med tidligere påvirkninger og mulige framtidige påvirkninger i samme område. Formålet med dette er å unngå en bit-for-bit svekkelse av naturmangfoldet og bevare økosystemfunksjoner *og restverdier for reindrift og friluftsliv*.

Tilføyelse 3. avsnitt:

Konsesjonsøknader beskriver vanligvis det planlagte inngrepet og eksisterende vannkraftanlegg i området. For å få tilstrekkelig kunnskap til å vurdere samlet belastning bør konsesjonsøknader også beskrive:

- Andre *eksisterende og planlagte* tiltak/inngrep i området
- *Restverdier for naturmangfold, reindrift og friluftsliv*
- Vannkraftverk i området med konsesjon, men som ikke er bygd
- Andre påvirkningsfaktorer som forventede klimaendringer, hydrologiske endringer, tørke og flom.

Side 24, kapittel 4.5 Revisjon av konsesjonsvilkår

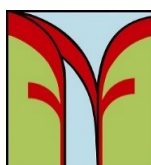
Tilføyelse nest siste avsnitt:

For å bidra til bedre prosesser ved revisjon av konsesjonsvilkår inneholder vannkraftplanens handlingsprogram tiltak som sier at:

- Det skal arbeides for en gjennomgang av de nasjonale føringene for revisjon av konsesjonsvilkår med mål om mer inkluderende prosesser og tilsvarende krav til utredninger som ved søknad om bygging av nye vannkraftverk.
- *Potensialet for økt strømproduksjon gjennom økt nedbørmengde, oppgradering av turbiner og vannveier skal gjennomføres ved vilkårsrevisjoner slik at god miljø- og vanntilstand kan oppnås.*
- *Økt nedbørmengde siden konsesjonene ble innvilget skal ikke kun tilfalle energiprodusenten, men den må også tilgodese de miljøtiltak som er påpekt.*
- *Økt strømproduksjon som følge av oppgradering av kraftstasjoner og vanntuneller må beregnes slik at påpekte miljøtiltak kan gjennomføres uten at den framtidige strømproduksjonen reduseres.*
- Det skal legges til rette for erfaringsutveksling i tilknytning til saker om revisjon av konsesjonsvilkår.

Side 49, kapittel 9 Vurderinger i henhold til naturmangfoldloven kapittel II

Våre merknader til kapitlet

forum for
natur og
friluftsliv
Nordland

Forum for natur og friluftsliv i Nordland
Eiaveien 5, 8208 Fauske
nordland@fnf-nett.no / 90 80 61 46
www.fnf-nett.no/nordland
Org. nr.: 983267998

I planrevisjonen skal naturmangfoldloven være sentral og det skal gjøres vurderingene om bærekraftig bruk, jf. naturmangfoldloven kapittel II. Vurderingene i planforslaget er gjort i forhold til det overordnede plannivået vannkraftplanen er på. Vannkraftplanen vurderer ikke enkelttiltak, men den gir likevel føringer for arealbruk og derfor må det gjøres gode vurderinger opp mot naturmangfoldloven. Det presiseres i planen at den inneholder bestemmelser, retningslinjer, forventninger og et kunnskapsgrunnlag som skal ivareta naturmangfoldet.

Det følger av naturmangfoldloven § 8 annet ledd at myndighetene skal legge vekt på kunnskap baserer seg på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet, jf. veileder til naturmangfoldloven kapittel II.

FNF Nordland har ved flere tilfeller registrert at former for *erfaringskunnskap* ikke blir godt nok belyst i konsesjonssøknader, eller at myndighetene har stiller strenge nok krav om det. Dette til tross for at denne kunnskapsmangelen ved flere tilfeller har vært selve kjernen i konfliktfylte saker. I den sammenheng må vi vise til at vassdragsmyndigheten (NVE) har erkjent at de mangler kunnskap om reindrift og samisk kultur i behandling av konsesjonssøknader. FNF Nordland hadde derfor sett at dette med erfaringskunnskap og samisk kultur ble bedre ivaretatt i vannkraftplanen. Dette må inn som en retningslinje (kap. 3.2 og 3.3), som en *forventning til konsesjonssøknader* (kap. 3.5) eller som et tiltak i *handlingsprogrammet*. Vårt forslag er at «den vitenskapelige og erfaringsbaserte kunnskapen, herunder samisk bruk, skal være tilstrekkelig belyst i alle vannkraftsaker».

Andre merknader

Fossekallen er blant de artene som påvirkes mest negativt av kraftutbygging. Der nye vannkraftanlegg bygges eller det foretas endringer i eksisterende anlegg skal det tilrettelegges for fossefall som beskrevet i NVEs Rapport nr. 3 - 2011 Fossefall og småkraftverk Fossefall og småkraftverk. Dette er en god veileder til bruk for å redusere skadevirkninger for fossefall. Vi ber om at denne omfattes av kunnskapsgrunnlaget og brukes i behandlingen av vannkraftsaker.

Handlingsprogram 2018

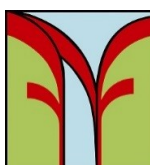
Nytt punkt under Tiltak konsesjonsvilkår:

- *Potensialet for økt strømproduksjon gjennom økt nedbørsmengde, oppgradering av turbiner og vannveier skal gjennomføres ved vilkårsrevisjoner slik at god miljø- og vanntilstand kan oppnås.*
- *Økt nedbørsmengde siden konsesjonene ble innvilget skal ikke kun tilfalle energiproduzenten, men den må også tilgodese de miljøtiltak som er påpekt.*
- *Økt strømproduksjon som følge av oppgradering av kraftstasjoner og vanntuneller må beregnes slik at påpekte miljøtiltak kan gjennomføres uten at den framtidige strømproduksjonen reduseres.*

For FNF Nordland
Ylva Edvardsen
Styreleder

Gisle Sæterhaug
Koordinator

Erling Solvang
Saksbehandler

forum for
natur og
friluftsliv
Nordland

Forum for natur og friluftsliv i Nordland
Eiaveien 5, 8208 Fauske
nordland@fnf-nett.no / 90 80 61 46
www.fnf-nett.no/nordland
Org. nr.: 983267998

Kopi (per e-post) til:

Rana kommune

Hemnes kommune

Narvik kommune

Fylkesmannen i Nordland

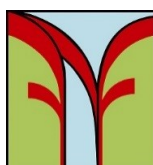
Miljødirektoratet

Naturvernforbundet

Den Norske Turistforening

Norges Jeger- og fiskerforbund

Norsk friluftsliv

forum for
natur og
friluftsliv
Nordland

Forum for natur og friluftsliv i Nordland

Eiaveien 5, 8208 Fauske

nordland@fnf-nett.no / 90 80 61 46

www.fnf-nett.no/nordland

Org. nr.: 983267998